

Ministerie van Economische Zaken

Internet consultatie STROOM

Lange Houtstraat 2
2511 CW Den Haag

Per email

Ons kenmerk ENL-2014-00645
Behandeld door Nynke Geerts-Zandveld
Telefoon 06-28519801
E-mail ngeerts@energie-nederland.nl
Datum 8 september 2014

Onderwerp Reactie Internetconsultatie STROOM

T. 070 311 43 50
F. 070 311 43 51
www.energie-nederland.nl
info@energie-nederland.nl
KvK Den Haag 50816179

Geachte heer/mevrouw,

Op 31 juli 2014 heeft u een internetconsultatie gepubliceerd over de wetgevingsagenda STROOM. Energie-Nederland waardeert de gelegenheid om te reageren op de conceptwettekst en de bijbehorende Memorie van Toelichting.

Door middel van deze brief maken wij graag gebruik van de door u geboden gelegenheid.

Gezien het korte tijdsbestek waarin een consultatiereactie wordt gevraagd, in samenhang met de omvang van het wetsvoorstel en de vakantieperiode, behoudt Energie-Nederland zich het recht voor om ook na de consultatie inhoudelijk te reageren.

Met het vorenstaande gaan wij ervan uit u naar behoren geïnformeerd te hebben. Mocht u echter nog een nadere toelichting wensen, dan zijn wij daartoe uiteraard bereid.

Met vriendelijke groet,



A. Sypkens Smit
Directeur a.i.

Reactie Energie-Nederland
Consultatie STROOM 2
31 juli 2014

1. INLEIDING

Op 31 juli 2014 is een wetsvoorstel tot herziening van de wetgeving inzake elektriciteit en gas ter consultatie gepubliceerd. In het voorliggende wetsvoorstel, dat onderdeel uitmaakt van de wetgevingsagenda STROOM, vindt een samenvoeging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet plaats. Hierbij zijn de bepalingen uit beide wetten voor zover mogelijk geordend en gestroomlijnd.

De onderwerpen inrichting en taken systeembeheerder en de tariefregulering zijn inhoudelijk aangepast. Andere inhoudelijke onderwerpen, zoals consumenten, levering en codes zullen in een volgend wetsvoorstel aangepast worden.

Energie-Nederland constateert, dat er in de energiemarkt fundamentele veranderingen gaande zijn. De transitie naar een steeds duurzamere energievoorziening wordt voelbaar in de hele energieketen, van productie, netwerken tot de consument. Energie-Nederland is ondertekenaar van het Energieakkoord. De marktpartijen in de energiemarkt zijn gecommitted aan de uitvoering van dit akkoord en hebben als ambitie om in 2050 een CO₂-neutrale energievoorziening gerealiseerd te hebben. Het is goed als daar bij de vormgeving van de nieuwe energiewetgeving aandacht aan wordt gegeven.

Energie-Nederland erkent dat de transitie een goed samenspel van netbeheerders, marktpartijen en overheid vergt. Wij nemen dan ook actief deel aan de Overlegtafel Energievoorziening, die recent is gestart. Bij deze Overlegtafel zullen scenario's voor de toekomst worden opgesteld en oplossingen voor diverse issues zullen onderzocht worden. Vanuit dit gezamenlijk werk zullen wij ook graag bijdragen aan de uitwerking van heldere spelregels voor de transitie. Energie-Nederland draagt zo graag bij aan de verdere invulling van een robuust kader ten behoeve van de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Energie-Nederland waardeert de gelegenheid om te reageren op de conceptwettekst en de bijbehorende Memorie van Toelichting. De focus van deze consultatiereactie ligt gezien het vorenstaande vooral op de hoofdstukken, die het Ministerie van Economische Zaken (verder te noemen EZ) inhoudelijk heeft willen wijzigen. Wij constateren echter, dat de stroomlijning en herformulering van de 'beleidsneutrale' hoofdstukken op punten wel degelijk inhoudelijke wijzigingen tot gevolg hebben. Op een aantal punten is daarom in deze reactie ook een opmerking daarover opgenomen. Gezien het korte tijdsbestek waarin een consultatiereactie wordt gevraagd, in samenhang met de omvang van het wetsvoorstel en de vakantieperiode, behoudt Energie-Nederland zich het recht voor om ook na de consultatie inhoudelijk te reageren.

2. ALGEMEEN

Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat het doel van STROOM is te komen tot wetgeving, die duidelijker en eenvoudiger is, met minder regeldruk voor bedrijven en minder lasten voor de overheid.

Energie-Nederland pleit ervoor om daar waar beleidskeuzes worden gemaakt deze keuzes dienstig te laten zijn aan een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening.

Het voorliggende wetsvoorstel is een wet op hoofdlijnen. Nadere invulling geschiedt bij AMvB. Energie-Nederland onderschrijft deze insteek. Echter, bij vele artikelen staat, dat nadere regels bij AMvB gesteld *kunnen* worden. In een aantal gevallen zijn nadere regels echter noodzakelijk. Naar onze mening, zou er daarom moeten staan: 'Bij AMvB worden nadere regels gesteld'. Het Derde Pakket schrijft bijvoorbeeld de criteria voor onafhankelijkheid van de systeembeheerder dwingend voor. Deze criteria moeten ofwel in de wet opgenomen worden ofwel in een voor te hangen AMvB, aangezien wij van oordeel zijn dat deze criteria op democratische en volledig transparante wijze door de wetgever vastgesteld dienen te worden. Op grond van het voorliggende wetsvoorstel *kunnen* er echter criteria in een AMvB worden opgenomen.

Aan de andere kant bevat dit wetsvoorstel op een aantal punten een zeer gedetailleerde uitwerking van onderwerpen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de uitrol van de op afstand uitleesbare meter en de tariefstructuur. Voor beide onderwerpen geldt, dat uitwerking in een AMvB wellicht meer voor de hand ligt.

De wet biedt op veel punten een grondslag voor lagere regelgeving. Daarin worden dan ook (mogelijk fundamentele) beleidskeuzes neergelegd. Naar de mening van Energie-Nederland past het om voor dergelijke lagere regelgeving een voorhangprocedure voor te schrijven.

Voorts is het aantal definities aanzienlijk teruggebracht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de definities zo veel mogelijk zijn gestroomlijnd met de Europese omgeving. De Europese begrippen zijn waar mogelijk nationaal gehanteerd. Energie-Nederland onderschrijft het streven om het aantal definities terug te brengen en waar mogelijk aan te sluiten bij de Europese begrippen. Overigens is bij een aantal begrippen niet de Europese definitie gehanteerd. In de Memorie van Toelichting is niet aangegeven waarom dat niet is gedaan. Energie-Nederland zou hier graag een nadere toelichting op zien. In het inhoudelijke deel van deze reactie zal daar voor zo ver van belang expliciet om gevraagd worden.

Energie-Nederland kan zich in hoofdlijnen vinden in de manier waarop EZ het hiervoor genoemde streven invult. Sommige aanpassingen in de definities hebben evenwel verregaande gevolgen voor contracten, (leverings)voorwaarden, offertemplates, etc. De Memorie van Toelichting maakt geen melding van een analyse van de financiële impact van de wijzigingen noch ten aanzien van de inhoudelijke wijzigingen noch ten aanzien van de technische omzetting. Naar de mening van Energie-Nederland is een dergelijke analyse evenwel van groot belang.

Wanneer de conclusie is dat (het maken van kosten in verband met) wijziging gerechtvaardigd is, dient vervolgens in een passende overgangsregeling en implementatietermijn te worden voorzien. Beide zijn voor de sector van groot belang. Een adequate overgangsregeling is nodig om ervoor te zorgen dat de huidige overeenkomsten en leveringsvoorwaarden onverkort gelding behouden. Een ruime implementatietermijn is nodig omdat de wijziging van een aantal begrippen en aanpassing van

de definities tot gevolg hebben, dat de formats, ict-systemen, facturen etc. aangepast moeten worden. De wijziging van de definitie van aansluiting kan gevolgen hebben voor de energiebelasting. Dit alles moet wel tijdig en deugdelijk verwerkt kunnen worden.

Voorts vraagt Energie-Nederland aandacht voor de verdere fasering van het wetsvoorstel en de lagere regelgeving. Onder meer door de wijziging van definities is het noodzakelijk en urgent om ervoor te zorgen dat de huidige (lagere) regelingen, bijvoorbeeld op het vlak van het aanwijzen van een noodleverancier, aansluiten bij de nieuwe formeel wettelijke regeling. Energie-Nederland stelt derhalve voor om de wet pas in werking te laten treden als ook de lagere regelgeving is afgerond ten einde lacunes te voorkomen.

3. INHOUD

3.1 Hoofdstuk 1 Algemene Bepalingen

3.1.1 Algemeen

Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de definities zo veel mogelijk zijn gestroomlijnd met de Europese regelgeving. Dit is van belang om een eenduidige uitleg en toepassing van de Europese definities te bereiken. Door Europese begrippen waar mogelijk nationaal te hanteren, wordt de samenhang tussen de nationale en Europese regelgeving verbeterd en wordt het gemakkelijker deze als één geheel te zien. Energie-Nederland onderschrijft dit standpunt ten zeerste, te meer daar steeds meer regelgeving op het gebied van energie vanuit Europa komt.

De omzetting in het wetsvoorstel gebeurt echter niet altijd consistent, waardoor de nieuwe definities in de praktijk nog niet altijd aansluiten op de Europese definities. Europese definities hebben een eenduidige en vaste betekenis. Door afwijkende nationale definities te hanteren voor begrippen, die een eigenstandige Europese betekenis hebben, ontstaat er onduidelijkheid en onzekerheid.

3.1.2 Begripsbepalingen

Aansluiting/Installatie

Onder de vigerende wetgeving is niet altijd duidelijk wat nu precies tot de aansluiting behoort en wat tot de installatie. Over dit punt is daarom de afgelopen jaren veelvuldig geprocedeerd. Het is onduidelijk in hoeverre de daaruit voortgevloeide jurisprudentie onder het voorstel zijn gelding behoudt. Ook de nieuwe definities laten ruimte open. Energie-Nederland benadrukt dan ook de noodzaak voor een grondige inventarisering en analyse van de gevolgen van deze wijziging. Aanvulling van de Memorie van Toelichting op dit punt is gewenst.

In de definitie van aansluiting wordt voor zover hier van belang gesproken over 'één of meer leidingen ten behoeve van het transport van elektriciteit of gas die een systeem verbinden met een installatie'. Wat wordt verstaan onder leiding? Waar begint die en waar eindigt die?

In de definitie van installatie wordt voor zover hier van belang gesproken over 'elektrisch of gastechnisch materieel, dat leidingen die en apparatuur dat onderling duurzaam is verbonden'. Ook hier wordt het begrip leiding gebruikt, maar dan als onderdeel van de installatie. Wat wordt hier verstaan onder leiding?

En wat moet verstaan worden onder onderling duurzaam verbonden? Betekent dit, dat er achter één aansluiting meer dan één (afzonderlijk gemeten) installatie kan staan, zoals twee productie-installaties of een productie-installatie en een gebruikinstallatie?

Overigens zou naar onze mening onder punt b bij de definitie van installatie "het verbruik en/of productie" moeten zijn omdat de installatie van kleine aansluitingen voor zowel verbruik als productie wordt gebruikt.

Eindafnemer

In onder meer de artikelen 2.13, 8.14, 8.16, 8.21 en 9.2 wordt gesproken over afnemer. Energie-Nederland neemt aan, dat dit 'eindafnemer' dient te zijn. Voorts vraagt Energie-Nederland zich af of systeembeheerders ook als eindafnemers aangemerkt worden. Ter dekking van de netverliezen in het net kopen zij immers ook elektriciteit of gas in.

Hernieuwbare energiebron

In de vigerende wetgeving staat een verwijzing naar Europese regelgeving. In het voorstel is deze definitie uitgeschreven, maar niet letterlijk overgenomen. Daardoor wijkt de Nederlandse definitie af van de Europese. In de Memorie van Toelichting is geen verklaring gegeven van deze afwijking. Energie-Nederland pleit voor hantering van de volledige Europese definitie.

Huishoudelijke eindafnemer

Met dit begrip wordt beoogd aan te sluiten bij Europese regelgeving. Energie-Nederland constateert echter dat de Europese definitie niet in haar volledigheid is overgenomen. Hierdoor sluit de term ook niet geheel aan bij de terminologie uit het Burgerlijk Wetboek. Energie-Nederland stelt voor om de Europese term in zijn geheel over te nemen.

Leveringszekerheid/voorzieningszekerheid

Het uitgangspunt van de energievoorziening is schone, betrouwbare en betaalbare energie. Dit heeft betrekking op de leveringszekerheid en voorzieningszekerheid. Energie-Nederland mist een definitie van deze begrippen. In de wet zou een verwijzing kunnen worden opgenomen naar de Europese richtlijnen en verordeningen. Zo kennen we voor elektriciteit de Directive 2005/89/EC voor de leveringszekerheid voor elektriciteit en voor gas Regulation 994/220 voor de leveringszekerheid voor gas. Met betrekking tot de voorzieningszekerheid kan worden aangesloten bij de "Guidelines on State for environmental protection and energy 2014-2020".

Ondersteunende dienst

Naar de mening van Energie-Nederland is de definitie van 'ondersteunende dienst' te beperkt.

Systeem

Dit begrip wordt geïntroduceerd ter vervanging van het begrip 'net'. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de achtergrond van deze wijziging van terminologie is dat hiermee wordt aangesloten op Europese regelgeving. Er wordt geen inhoudelijke wijziging beoogd. Energie-Nederland erkent dat deze wijziging juridisch aantrekkelijk lijkt. Energie-Nederland wil er wel op wijzen, dat aanpassing van de terminologie meebrengt dat veel wijzigingen moeten worden doorgevoerd in onder meer overeenkomsten, algemene (leverings)voorwaarden en algemene communicatie (websites, standaardbrieven) e.d.

Naar wij begrijpen is het niet de bedoeling om de omvang van de marktrol van systeembeheerders te wijzigen. Met de in de Richtlijn gebruikte term Distribution System Operator wordt iets anders bedoeld dan de naar het Nederlands vertaalde distributiesysteembeheerder. Helemaal door de term TSO naar het Nederlands te vertalen als Transmissie Systeem Beheerder omdat deze namelijk wel de operator taken uitvoert. Graag zouden wij hier een nadere toelichting op zien.

Systeemgebruiker

De Europese term 'systeemgebruiker' is wat onder de huidige wetten bedoeld wordt met de 'afnemer'. Een systeemgebruiker neemt diensten af van het systeem. Volgens de Richtlijn gaat het om een 'natuurlijk of rechtspersoon die levert of afneemt van een systeem. In het concept wetsvoorstel staat een hele andere definitie van systeemgebruiker. Systeemgebruiker heeft in de Richtlijn en verordening een eigenstandige betekening, die ook zo uitgelegd zal moeten worden. Ook in de Europese Codes wordt het Europese begrip 'systeemgebruiker' gehanteerd. Die Codes hebben straks rechtstreekse werking. Nederland kan de definitie dus niet voor iets anders gebruiken zonder dat dit zal leiden tot problemen. Energie-Nederland pleit er dan ook voor om de Europese definitie over te nemen.

Energie-Nederland vraagt zich af waarom een programmaverantwoordelijke (als een zelfstandige partij) en een systeembeheerder niet onder de definitie van systeemgebruiker zijn gebracht.

Transmissiesysteem voor gas

In de definitie staat bepaald, dat voor zover hier van belang het gaat om leidingen ten behoeve van transport van gas onder hoge druk. Er wordt niet aangegeven wat onder hoge druk wordt verstaan.

Transmissiesysteem op zee

De definitie van het transmissiesysteem op zee luidt: 'transmissiesysteem voor elektriciteit, *bestaande uit de leidingen* die een windpark op zee verbinden met het transmissiesysteem op land inclusief de aansluiting op het transmissiesysteem op land'. Energie-Nederland merkt op dat de toevoeging van de zinsnede over leidingen uitsluit dat ook hulpmiddelen onderdeel uitmaken van het systeem op zee. Die hulpmiddelen maken wel deel uit van de definitie van 'systeem'. Energie-Nederland stelt daarom voor om de definitie aan te passen: 'transmissiesysteem voor elektriciteit dat windparken op zee verbindt met het transmissiesysteem op land (...)'.
(...)

In de tweede plaats benadrukt Energie-Nederland dat het transmissiesysteem op zee ook leidingen en hulpmiddelen op land kan omvatten. Een voorbeeld hiervan zijn de leidingen, die vanaf de zee het

land op komen en de stations waarop zij aansluiten. Voor deze leidingen en hulpmiddelen geldt, dat zij specifiek en uitsluitend ten behoeve van de windparken op zee worden aangelegd en ook conform de daarvoor geldende specificaties en eisen zijn gedimensioneerd. Voor dergelijke leidingen en hulpmiddelen gelden niet alle eisen omtrent bijvoorbeeld redundantie. Een bevestiging daarvan in de Memorie van Toelichting is wat ons betreft op zijn plaats.

Aan het einde van de definitie van 'transmissiesysteem op zee' wordt het begrip '*aansluiting*' gebruikt. Dit begrip wordt afzonderlijk gedefinieerd. Deze definitie dekt in het verband van het transmissiesysteem op zee echter niet de lading. De '*aansluiting*' betreft hier immers geen aansluiting tussen een systeem en een installatie conform de definitie van aansluiting, maar een aansluiting tussen twee systemen. Dit zou aangepast moeten worden.

Voorts valt op, dat het bij dit transmissiesysteem niet alleen om leidingen gaat, maar ook om een offshore onderstation. Bovendien zou ook de dataverbinding naar elke turbine in een windpark tot de verantwoordelijkheid van TenneT moeten behoren. Dit ontbreekt in de definitie.

Ten slotte vraagt Energie-Nederland aandacht voor de juridische status van de bestaande windparken op zee en de aansluitingen daarvan, onder het voorgestelde wettelijke regime.

3.1.3 Artikel 1.2 (Uitzonderingen)

Hier wordt de uitzondering voor de huidige artikel 1 lid 2 en 3 aansluitingen geformuleerd. Op grond van de huidige tekst worden de *elektriciteits kleinverbruik*-aansluitingen die onder deze definitie vallen beschouwd als *grootverbruiker*. In de voorgestelde definitie worden zowel gas als elektriciteit aansluitingen die onder deze definitie vallen beschouwd als één aansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af of dit juist is en zo ja wat hier de reden voor is.

In de huidige Elektriciteitswet is een bepaling opgenomen die het 'opknippen' van windparken moet tegengaan. Energie-Nederland ziet een vergelijkbare bepaling niet terug in het voorstel en vraagt zich af of hieraan een beleidsmatige keuze ten grondslag ligt. Daargelaten de achtergronden van die eventuele keuze, dient in elk geval te worden verzekerd dat de SDE-regeling hierop aansluit. In de berekening van de onrendabele top moeten de consequenties van een eventueel 'opknippen' kunnen worden betrokken.

3.2 Hoofdstuk 2 Elektriciteitsproductie- en gaswinning

3.2.1 Algemeen

Uit hoofdstuk 4.2 van de Memorie van Toelichting blijkt, dat de in hoofdstuk 2 opgenomen regels inhoudelijk gelijk zijn aan de regels uit de huidige Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

3.2.2 Artikel 2.7 e.v. (RCR)

Energie-Nederland constateert, dat de huidige bepalingen inzake de Rijks Coördinatie Regeling min of meer technisch zijn omgezet, zoals ook is aangekondigd. Wij pleiten ervoor om in de volgende fase

van STROOM, waarin de overige onderwerpen inhoudelijk worden aangepakt ook de Rijks Coördinatie Regeling inhoudelijk aan te passen. Naar onze mening zijn op dit moment de ruimtelijke en de uitvoeringsmodule niet goed op elkaar afgestemd. De systematiek voor de ruimtelijke module zou ook voor de uitvoeringsmodule gehanteerd moeten worden. Wel constateert Energie-Nederland dat het jammer is, dat de Rijks Coördinatie Regeling niet al in deze fase inhoudelijk is aangepast.

3.2.3 Artikel 2.20 (MR gaskwaliteit)

Energie-Nederland vraagt zich af of het hier de bedoeling is om een en ander uit te werken in een afzonderlijke MR, zoals thans het geval is en zoals in de tekst van het artikel staat, of in de algemene AMvB, die de nadere uitwerking van de wet regelt. Daarnaast betwijfelt Energie-Nederland of hier voldoende grondslag wordt gecreëerd voor delegatie.

3.3 Hoofdstuk 3 LNG en gasopslag

3.3.1 Algemeen

Uit hoofdstuk 4.2 van de Memorie van Toelichting blijkt, dat de in hoofdstuk 3 opgenomen artikelen geen beleidsmatige wijzigingen zijn doorgevoerd. Echter, Energie-Nederland constateert, dat de artikelen wel degelijk (verregaande) beleidsmatige wijzigingen bevatten en stelt voor om de huidige bepalingen alsnog beleidsneutraal over te nemen.

3.3.2 Artikel 3.2 (Aanwijzen beheerder gasopslaginstallaties en LNG-installaties)

In artikel 9a van de Gaswet staat: „Degene aan wie een gasopslaginstallatie of een LNG-installatie toebehoort, wijst ten behoeve van de uitvoering van de taken, bedoeld in [artikel 10](#), een beheerder van die installatie aan.” Op grond van artikel 3.2 wijst de Minister aan op verzoek. Dit is met andere woorden geen beleidsneutrale omzetting.

3.3.3 Artikel 3.3 (Onafhankelijkheid beheerder gasopslaginstallatie)

In artikel 3.3 wordt voorgesteld dat een beheerder van een gasopslaginstallatie onafhankelijk moet zijn van productie, handel of levering van gas. Dit is een ingrijpende wijziging ten opzichte van de huidige situatie en betreft geen beleidsneutrale omzetting. In de Memorie van Toelichting is geen nadere toelichting op deze aanpassing gegeven, er staat slechts, dat de formulering van de eisen is gestroomlijnd met de formulering van de eisen aan de onafhankelijkheid van systeembeheerders.

Bij deze verregaande maatregel wordt, anders dan in artikel 3.7 eerste lid, niet relevant geacht of toegang tot een opslag wel noodzakelijk is voor efficiënte toegang tot het systeem. Dat is ten onrechte. Zo al een onafhankelijkheidseis zou moeten gelden, dan benadrukt Energie-Nederland dat gasopslag fundamenteel anders is dan gastransport; het eerste is een concurrerende activiteit, het tweede een natuurlijk monopolie. Voor sommige gasopslagen kan betoogd worden dat zij ‘systeemrelevant’ zijn, in de zin dat alle leveranciers in meer of mindere mate de opslag nodig hebben voor levering aan hun afnemers. Dit is onder andere tot uiting gekomen in artikel 3.7 eerste lid en de bovenliggende Europese Richtlijn. Dit is overigens ook de reden dat in de huidige Gaswet is opgenomen dat onderhandelde toegang moet worden gegeven indien de opslag in technische of

economische zin noodzakelijk is voor een efficiënte toegang tot het systeem voor de levering aan netgebruikers. Wij pleiten ervoor dit onderscheid (de gasopslag is systeemrelevant of niet) ook aan te brengen in artikel 3.3, door onafhankelijkheid alleen te eisen voor gasopslagen die noodzakelijk zijn voor efficiënte toegang tot het systeem voor de levering aan afnemers. Hetzelfde geldt overigens voor LNG-installaties.

Voor de goede orde verwijzen wij in dit kader nog naar artikel 15 lid 1 Richtlijn 2009/73, waarin staat bepaald, dat opslag-systeembeheerders alleen onafhankelijk dienen te zijn indien ze in technische of economische zin noodzakelijk zijn voor een efficiënte toegang voor de levering aan afnemers. Dit artikel geldt uitsluitend voor opslaginstallaties die in technische of economische zin noodzakelijk zijn voor een efficiënte toegang voor de levering aan afnemers overeenkomstig artikel 33.

3.3.4 Artikel 3.4 (taken beheerder LNG-installatie en gasopslaginstallatie)

In artikel 3.4 lid 5 wordt (via artikel 2.2) voorgesteld om ook voor gasopslaginstallaties een ministeriële goedkeuring te verlangen als de zeggenschap voor een installatie groter dan 250 MW wijzigt. Een dergelijke eis aan gasopslagbedrijven wordt in de huidige Gaswet niet gesteld. Derhalve is dit geen beleidsneutrale omzetting. Wij stellen voor in artikel 3.4 lid 5, de woorden "gasopslaginstallatie of" te schrappen. Bovendien is 250 MW equivalent van opgeteld 17.000 kleine gasaansluitingen, terwijl het aantal aansluitingen voor elektriciteit meer dan het dubbele is. Het lijkt, mede gezien de administratieve lasten, wat overdreven om installaties van die beperkte grootte te onderwerpen aan een ministeriële toets bij wijziging van zeggenschap. Wij stellen voor de 250 MW substantieel op te hogen voor alle gasinstallaties.

Overigens is de bepaling inzake de melding van wijziging van de zeggenschap nieuw. Momenteel is die alleen van toepassing op 'onafhankelijke systeembeheerders'.

3.3.5 Artikel 3.9 (Vertrouwelijk karakter)

In dit artikel wordt bepaald dat beheerders van gasopslagen of LNG-installaties vertrouwelijke gegevens niet delen met derden. Energie-Nederland benadrukt dat dit geldt voor gegevens die zijn verkregen bij de uitvoering van een wettelijke taak. Gasopslagen en LNG-installaties die niet 'systeemrelevant' zijn (zie ook de opmerking bij 3.3), vallen dus niet onder het bereik van deze bepaling.

3.4 Hoofdstuk 4 Inrichting systeembeheer

3.4.1 Artikel 4.3 (Certificering systeembeheerder)

In lid 1 sub b staat bepaald, dat onder meer voldaan moet worden aan de voorwaarde, dat de onderneming onafhankelijk is van ondernemingen die actief zijn op het gebied van productie of levering of handel in elektriciteit of gas. Nu warmte/koude (nog) niet is betrokken in dit voorstel ontstaat er een leemte ten aanzien van het waarborgen van de onafhankelijkheid van ondernemingen die actief zijn op het gebied van de productie, levering en handel van warmte en koude. Dit kan ondervangen worden in de nadere regelgeving met betrekking tot de certificering van de

systeembeheerder. In lid 2 staat, dat bij AMvB nadere regels gesteld *kunnen* worden ter invulling van deze onafhankelijkheid. Die regels *kunnen* betrekking hebben op personen, werkzaam in de onderneming of onderlinge invloed tussen ondernemingen.

De punten, waarop de regels betrekking kunnen hebben, komen overeen met specifieke bepalingen in de. Energie-Nederland vraagt zich af, waarom de onafhankelijkheidscriteria uit de Richtlijn niet in de wet zijn overgenomen. De Richtlijn geeft hier geen keuze, maar schrijft een bepaald systeem voor.

Voorts vraagt Energie-Nederland zich af of de voorwaarden uit lid 2, die bij AMvB geregeld kunnen worden, dezelfde voorwaarden zijn die in artikel 4.11 worden genoemd.

Tot slot vraagt Energie-Nederland zich af waarom de zinsnede omtrent de deelneming, zoals thans is opgenomen in artikel 17 lid 1 Elektriciteitswet 'het is een netbeheerder, niet zijnde de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet of een rechtspersoon *waarin de netbeheerder een deelneming heeft als bedoeld in artikel 24c van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek*, niet toegestaan...' niet is overgenomen.

3.4.2 Artikel 4.4 (Aanwijzing gesloten distributiesysteem)

Energie-Nederland vraagt zich af waarom sprake is van een uitbreiding van het aantal voorwaarden. In de Memorie van Toelichting wordt dit niet nader toegelicht.

3.4.3 Artikel 4.7 (Verbod op bezwaren systeem)

Op grond van artikel 4.7 mag de systeembeheerder zijn systeem of een deel daarvan niet met beperkte rechten bezwaren. In de toelichting bij dit artikel wordt overigens uitsluitend gesproken over de *transmissiesysteembeheerder*. De formulering van dit artikel lijkt verder niet aan te sluiten bij de doelstelling. Is beoogd dat geen enkel beperkt recht op een (onderdeel van een) systeem mag worden gevestigd? Wordt daaronder dan bijvoorbeeld ook een recht van opstal begrepen ten behoeve van een antenne-opstelplaats? Of toegang tot een trafostation? In verband met bestaande CBL's dient wat dit punt betreft ook in een passende overgangsregeling voorzien te worden.

3.4.4 Artikel 4.11 (Delegatie inrichting)

Energie-Nederland vraagt zich af waarom de onafhankelijkheidscriteria, die betrekking hebben op de Chinese walls uit de Richtlijn niet in de wet zijn overgenomen? De Richtlijn geeft hier geen keuze. Dus zouden de criteria in de wet opgenomen moeten worden en niet in de AMvB. En als ze niet in de wet worden opgenomen dan dienen ze in elk geval in een AMvB opgenomen te worden. De formulering zou dan moeten zijn: Bij AMvB worden nadere regels gesteld.

3.4.5 Artikel 4.13 (Vette systeembeheerder)

Energie-Nederland heeft de indruk, dat op grond van lid 2 sub d de huidige grootverbruik-aansluitingen in het wetsvoorstel aan de systeembeheerder worden overgelaten, hoewel dat thans in het vrije domein valt. Naar onze mening is dat niet de bedoeling.

3.4.6 Artikel 4.15 (Eerlijke concurrentie)

Dit artikel borgt de eerlijke concurrentie tussen infrastructuurbedrijven en overige marktspelers. In lid 2 staat bepaald, dat bij AMvB handelingen aangemerkt *kunnen* worden, die voordelen genereren die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is. Naar de mening van Energie-Nederland *dient* bij AMvB een nadere uitwerking gegeven te worden.

3.4.7 Artikel 4.16 (Dividenduitkering infrastructuurgroep)

Het infrastructuurbedrijf concurreert met andere marktpartijen. Dit betekent, dat elke vorm van kruissubsidiëring voorkomen dient te worden. Dit betekent dat er aan de infrastructuurgroep boekhoudkundige eisten gesteld worden. Deze vereisten dienen om te voorkomen, dat de kosten van het infrastructuurbedrijf aan de systeembeheerder worden toegerekend. Dit vanuit de achtergrond dat het naar onze mening niet de bedoeling is om de concurrentie op markten te verminderen. Tot slot dient voorkomen te worden, dat een infrastructuurbedrijf producten met grote (financiële) risico's ontwikkelt en aanbiedt omdat dit kan terugslaan op de systeembeheerder.

3.4.8 Artikel 4.17 (Verbod op nevenactiviteiten)

In eerdere reacties hebben wij opgemerkt dat de betreding van markten door infrastructuurbedrijven gevolgen kan hebben voor de energieleveranciers en andere dienstverleners. De zorg van energieleveranciers en andere dienstverleners is dat infrastructuurbedrijven een ontluikende markt verstoren vanuit hun, historisch gegroeide, positie. Het is daarom wenselijk een duidelijkere omschrijving van de taken van het infrastructuurbedrijven te maken dan in de vigerende wet. Energie-Nederland is van mening dat de voorgestelde omschrijving daarin slaagt. Het is een duidelijke en beperkte taakomschrijving. De voorgestelde omschrijving sluit naar onze mening ook aan op de beschrijvingen van het netwerkbedrijf in de parlementaire geschiedenis, waarin wordt gesproken over de synergievoordelen en de schaalvoordelen die het netwerkbedrijf kan realiseren in het belang van het netbeheer.

Wel moet worden opgemerkt dat ten aanzien van de activiteiten met betrekking tot warmte/koude-infrastructuur een leemte lijkt te ontstaan vanwege het feit dat warmte/koude niet in dit voorstel is meegenomen en dat lid 1 sub c geacht moet worden vooralsnog alleen betrekking te hebben op kabels, leidingen en installaties voor elektriciteit en (aard/bio)gas. Dit wordt mede versterkt door de specifieke uitzondering voor drinkwaterleidingen in lid 1 sub f. Zowel ten aanzien van de warmte/koude-infrastructuur als activiteiten met betrekking tot binnenhuisinstallaties gas- en elektriciteit zou nader toegelicht kunnen worden welke activiteiten nu wel of niet door infrastructuurbedrijven die gelieerd zijn aan systeembeheerders gas- en elektriciteit opgepakt mogen worden, maar met name ook om te voorkomen dat oneerlijke concurrentie in de markt kan ontstaan.

In dit kader is Energie-Nederland van mening, dat de tekst van de Memorie van Toelichting onder 5.2. de strekking duidelijk weergeeft. "Deze infrastructuurbedrijven mogen geen activiteiten ontplooiën die in strijd kunnen zijn met het belang van het beheer van het systeem; het verbod op nevenactiviteiten. Het werkgebied van deze infrastructuurbedrijven is ingekaderd, zodat de systeembeheerder binnen het geïntegreerde bedrijf niet aan onverantwoorde risico's wordt blootgesteld. Dit betekent in de eerste plaats dat de totale omvang van de activiteiten van de infrastructuurbedrijven ten opzichte van het

systeembeheer zodanig beperkt blijft dat de aandacht van de infrastructuurgroep en het management vooral gericht blijft op het beheren van het systeem. Hiernaast dient het werkgebied inhoudelijk beperkt te blijven tot activiteiten die verwant zijn aan de energie-infrastructuur, dit betekent activiteiten met betrekking tot aanleg en onderhoud van kabels, leidingen en installaties. Energie-Nederland vraagt zich overigens nog wel af of deze activiteiten zijn beperkt tot elektriciteit, gas en drinkwater.

Lid 1 sub e regelt dat een infrastructuurbedrijf handelingen en activiteiten kan uitvoeren met betrekking tot bij of krachtens deze wet of door Onze Minister opgedragen activiteiten. Uit paragraaf 5.2 van de Memorie van Toelichting blijkt, dat hieronder ook de deelneming in een beurs kan worden verstaan. Desondanks vindt Energie-Nederland deze formulering niet erg duidelijk. Het is APX, die een aanwijzing heeft en niet een infrastructuurbedrijf of systeembeheerder. Daarnaast betreft de beursaanwijzing geen opgedragen taak, maar is er sprake van een aanwijzing. In dat licht pleit Energie-Nederland voor wijziging van lid 5 van dit artikel: *Een infrastructuurgroep waarvan een transmissiesysteembeheerder voor gas of elektriciteit onderdeel uitmaakt, mag in aanvulling op het eerste lid handelingen en activiteiten verrichten met betrekking tot het deelnemen aan een beurs.*

3.4.9 Artikel 4.18 (Concurrentie met taken/verplichtingen)

Op grond van artikel 4.18 sub a is het een ander dan de systeembeheerder verboden wettelijke taken uit te voeren met uitzondering van de werkzaamheden, die een systeembeheerder aan die ander uitbesteedt krachtens artikel 4.13 lid 2. Op grond van artikel 4.13 lid 2 sub d kunnen systeembeheerders het ter beschikking stellen, onderhouden en beheren van meetinrichtingen uitbesteden. Energie-Nederland vraagt zich af of dit betekent, dat in het geval de systeembeheerder de meetdiensten niet meer wil uitbesteden, de systeembeheerder de facto de werkzaamheden van dit bedrijf (meetbedrijf) beëindigt. Energie-Nederland vraagt zich af of dit de bedoeling is.

3.4.10 Artikel 4.19 (Verbod productie, levering, handel bij systeembeheerder)

In lid 2 van dit artikel staat bepaald, dat producenten, leveranciers en handelaren zich onthouden van iedere bemoeiing met de uitvoering door een systeembeheerder van zijn wettelijke taken. Energie-Nederland vraagt zich af wat wordt verstaan onder 'bemoeiing' en wat het doel/de achtergrond van dit artikel is.

In onze beleving zou de systeembeheerder met zijn wettelijke taken de markt moeten faciliteren, dus naast het verlenen van faciliteiten zoals deze verder in de wet zijn gedefinieerd betekent faciliteren ook 'vergemakkelijken'. Juist de marktrollen in het vrije marktdeel zoals: producenten, leveranciers en handelaren, maar ook meetbedrijven, Esco's en ODA's kunnen de systeembeheerders in hun rol laten excelleren als zij zich kunnen bemoeien met de uitvoering van de wettelijke taken van de systeembeheerders. Bemoeien betekent dan verzoeken om invulling van de wettelijke taken op een bepaalde wijze, die de markt ten goede komt.

Sterker nog, in de huidige energietransitie is juist bemoeienis vanuit de markt nodig om aansluiting te houden met de ontwikkeling van die markt. De ontwikkeling van de slimme meter is hier een goed voorbeeld van.

3.5 Hoofdstuk 5 Taken en verplichtingen van beheerders van systemen

3.5.1 Algemeen

Energie-Nederland vraagt zich af waarom er geen algemene plicht meer is opgenomen voor de systeembeheerder om zijn diensten tegen redelijke voorwaarden en redelijke tarieven te verrichten.

3.5.2 Artikel 5.2 (Non-discriminatie en transparantie)

Het voorstel bevat een toevoeging aan de huidige tekst. Op grond van het voorstel onthoudt een systeembeheerder zich van discriminatie tussen categorieën van systeemgebruikers. Energie-Nederland vraagt zich af wat de achtergrond is van deze toevoeging. Op welke situaties ziet deze zinsnede?

3.5.3 Artikel 5.3 (Uitzondering systeem gas)

In dit artikel is geregeld dat bepaalde gebieden kunnen worden aangewezen waarin geen systeem wordt aangelegd. In de toelichting wordt de mogelijkheid geopend om de aanleg van een distributiesysteem in een natuurgebied te verhinderen. Er staat nu 'in gebieden waar dat *onwenselijk* is'. Naar de mening van Energie-Nederland levert deze formulering onnodig stof op voor discussie.

Een formulering, die eenduidiger is zou zijn: 'in gebieden waar natuurregeling daaraan in de weg staat'. De (Europese) natuurregeling bepaalt dat in dergelijke gevallen een toets moet plaatsvinden, waarvan ook een belangenafweging deel uitmaakt. Die toets biedt goede aanknopingspunten voor een afweging, die recht doet aan de betrokken belangen en verdient daarom de voorkeur. Dit zou in de toelichting kunnen worden opgenomen.

Met het artikel wordt beoogd niet onnodig of onrendabel twee of meer systemen naast elkaar aan te leggen. De (technische) ontwikkelingen op het gebied van de energievoorziening leiden ertoe dat het historische uitgangspunt dat huishoudens een gasaansluiting hebben, niet meer ongeclusuleerd opgaat. Het artikel biedt houvast om met die ontwikkeling om te gaan. Aan het artikel kan worden toegevoegd dat voor bestaande (onrendabele) situaties ook regels in een AMvB kunnen worden gesteld. Dat geeft de mogelijkheid om voorwaarden op te nemen waaronder eventueel gasnetten kunnen worden verwijderd. Dat speelt bijvoorbeeld in wijken waar een warmtenet ligt, maar ook (nog) gasaansluitingen aanwezig zijn.

Overigens geldt bij het voorgaande wel dat één of meer aansluitingen op het gassysteem nodig zijn voor de productie van warmte. Die warmteproductielocaties, bijvoorbeeld hulpketels, kunnen midden in een warmtegebied liggen. Voor die situaties moet uiteraard wel een gasaansluiting gerealiseerd kunnen worden.

3.5.4 Artikel 5.5 (Beheer, onderhoud en ontwikkeling systeem)

Een systeembeheerder waarborgt dat het door hem beheerde systeem op korte termijn en lange termijn kan voldoen aan een redelijke vraag naar transport en beheert, onderhoudt en ontwikkelt het systeem onder economische voorwaarden op een wijze dat de veiligheid, betrouwbaarheid en doelmatigheid is geborgd, en met inachtneming van de belangen van het milieu en de transitie naar

een duurzaam energiesysteem. Bij AMvB kunnen nadere regels gesteld worden over de wijze waarop daaraan uitvoering gegeven wordt.

Uit dit artikel blijkt, dat het faciliteren van de markt de kerntaak van de systeembeheerder is. Deze kerntaak is beperkt tot het verstrekken van toegang tot het systeem, het transporteren van gas of elektriciteit en ervoor te zorgen, dat alles blijft werken.

“De systeembeheerder moet zowel op de korte als de lange termijn voldoen aan een redelijke vraag naar transport.” Deze verplichting komt rechtstreeks uit de Richtlijn. Hieruit kan afgeleid worden, dat een systeembeheerder bij een redelijke vraag een transportplicht heeft. Dit is dus zijn belangrijkste taak. Onduidelijk is echter wat als ‘*redelijke vraag*’ aangemerkt dient te worden.

“De systeembeheerder moet zijn systeem beheren, onderhouden en ontwikkelen onder *economische voorwaarden*.” Onduidelijk is echter wat onder ‘*economische voorwaarden*’ verstaan dient te worden. Dit zou in de AMvB tot uitdrukking gebracht kunnen worden door aan te geven wat daar in elk geval wel of wat daar niet onder wordt verstaan.

Onduidelijk is voorts wat als ‘*doelmatig*’ aangemerkt dient te worden. Ook hier zou in de AMvB aandacht aan besteed moeten worden.

Energie-Nederland vraagt om een nadere toelichting van de begrippen ‘redelijke’, ‘economische voorwaarden’ en ‘doelmatig’ en om opname van een nadere uitwerking in de AMvB van deze begrippen.

3.5.5 Artikel 5.6 (Investeringsplan)

Het investeringsplan gaat een belangrijke rol spelen bij de systeemuitbreidingen die nodig zijn voor de transitie naar een duurzame energievoorziening. In artikel 5.6 lid 4 staat dat de noodzakelijk bevonden uitbreidingsinvesteringen in het investeringsplan door de systeembeheerder worden uitgevoerd. Energie-Nederland stelt voor hieraan toe te voegen dat dit tijdig (conform de planning in het investeringsplan) geschiedt.

Op grond van lid 3 kunnen bij AMvB nadere regels gesteld worden over de inhoud van een investeringsplan. Energie-Nederland pleit onder meer voor opname van het gebruik van beschikbare capaciteit op een wijze, dat inzichtelijk en transparant is hoeveel capaciteit waar beschikbaar is. Ook hier zijn nadere regels naar onze mening echter noodzakelijk, daarom zou ook hier moeten staan: ‘Bij AMvB worden nadere regels gesteld.’

De voorgestelde vergoeding in artikel 5.7 voor schade als gevolg van te late verwezenlijking van een net op zee zou ook moeten gelden voor te late oplevering van aansluit- en transportcapaciteit op land. Daartoe zou aan artikel 5.6 een vergelijkbaar lid kunnen worden toegevoegd als de voorgestelde leden 4 en 5 van artikel 5.7. Daarvoor bestaat temeer aanleiding, nu in het voorstel de huidige aansluittermijn van 18 weken als redelijke aansluittermijn is komen te vervallen. Omdat er geen

verplichting is om tot tijdige aansluiting te komen (en tijdig niet anders gedefinieerd is dan 'binnen een redelijke termijn') zou een schadevergoeding op zijn plek zijn.

3.5.6 Artikel 5.7 (Investeringsplan transmissiesysteem op zee)

Voorop staat dat producenten er vooral bij zijn gebaat, dat TenneT op tijd en volgens specificaties een aansluiting en transportcapaciteit realiseert en in stand houdt. Een verplichting om in bepaalde gevallen schadevergoeding te betalen dient vooral als prikkel om de afspraken na te komen.

Daarnaast dient een garantie- of schaderegeling het risico voor de ontwikkelaar acceptabel te houden. In een efficiënt systeem liggen de risico's bij de partij die deze het best kan beheersen. Zo niet dan worden deze risico's te hoog ingeprijsd en zal wind op zee onnodig duur worden. De ontwikkelaar heeft in het voorgestelde systeem geen invloed op het risico van het te laat opleveren van de verbinding of het tijdig repareren van een beschadigde verbinding. Deze risico's dienen daarom niet bij de windparkeigenaar te liggen.

Naar de mening van Energie-Nederland is de prikkel in de regeling in artikel 5.7 te zwak. Conform het wetsvoorstel mag TenneT deze schadevergoedingen verhalen via de transporttarieven, tenzij er sprake is van grove nalatigheid. Een betere prikkel zou zijn wanneer de schadevergoedingen uit de verlies- en winstrekening van TenneT moeten worden betaald en wanneer ook de gewone toerekenbare tekortkoming meegenomen kan worden. Dan ontstaat een veel sterkere (management) drive in de organisatie om ook feitelijk op tijd op te leveren of de transportcapaciteit in stand te houden. Energie-Nederland stelt derhalve voor om deze prikkel in de wet op te nemen.

Met betrekking tot de schade, die voor vergoeding in aanmerking komt, merkt Energie-Nederland nog het volgende op. De schadevergoeding kan zien op schade ontstaan door uitgestelde inkomsten (lid 5) als gevolg van te late oplevering van de aansluiting of onderbreking van het transport. Hiervan gaan eerst nog nader te bepalen perioden van af (deze zijn in het wetsvoorstel nog aangeduid met 'PM'): de schadevergoeding dekt daarom per definitie niet alle uitgestelde inkomsten. De formulering van het wetsvoorstel zou verder zodanig moeten zijn dat ook de inkomsten, die worden gemist, worden vergoed, zoals bijvoorbeeld gemiste stroominkomsten, gemiste subsidie en extra kosten door vertraging.

In de eerste plaats benadrukt Energie-Nederland in dat verband dat de stellige passage in de Memorie van Toelichting over subsidies, feitelijke grondslag mist. De Memorie van Toelichting zegt: *“Misgelopen subsidie komt niet voor vergoeding in aanmerking, omdat de SDE+ voldoende ruimte biedt voor eventuele vertraging.”* De ruimte die de SDE+ biedt is evenwel momenteel onderwerp van discussie met uw Ministerie; de uitkomst ervan staat geenszins vast. De passage waarin deze veronderstelling is opgenomen, kan dus niet in de Memorie van Toelichting opgenomen worden.

Echter, ook wanneer in het kader van de subsidieregeling geen voorziening getroffen kan worden, zou geregeld moeten worden dat de subsidie-inkomsten niet (deels) verloren gaan door oorzaken buiten de schuld van degene die de subsidie ontvangt, zoals vertraging of onderbreking door TenneT. Dat kan door gemiste inkomsten onder de schadevergoedingsbepaling te vatten.

Als de subsidievoorwaarden uiteindelijk bepalen dat de aanvangsdatum niet verschoven kan worden, is wel degelijk sprake van verloren inkomsten (en niet van verschoven inkomsten). Als TenneT de vertraging van de oplevering van het net op zee zo ver laat oplopen dat niet meer aan de voorwaarden van de subsidie wordt voldaan of niet meer aan de voorwaarden van de vergunning wordt voldaan (in beide gevallen moet [x] jaar na het verkrijgen van de subsidie/vergunning zijn begonnen met de productie), moet de producent hiervoor gecompenseerd worden.

Naast de schade aan de inkomstzijde, die voor vergoeding in aanmerking zou moeten komen, ontstaan door vertraging of onderbreking ook extra uitgaven. Deze kosten worden door de huidige formulering ten onrechte niet gedekt. Denk hierbij aan operationele windturbines die na een paar dagen stroomuitval weer stroom nodig hebben om schade te voorkomen. De producent wordt dan geconfronteerd met extra kosten zoals het tijdelijk plaatsen van noodstroomaggregaten op alle windturbines en vervolgens het gevuld houden van de brandstoftanks. Energie-Nederland pleit voor een zodanige aanpassing, dat ook de schade wordt vergoed die ontstaat door deze extra kosten.

Verder merkt Energie-Nederland op, dat risico's worden 'ingeprijsd' in een project. In een efficiënt systeem liggen de risico's daar waar ze het best gemanaged kunnen worden. Gebeurt dat niet, dan wordt enerzijds het risico niet goed beheerst omdat de prikkels niet op de juiste plaats liggen. Maar zeker zo belangrijk is dat de partij die het risico krijgt maar niet beheerst, dit risico hoger zal moeten inprijzen. Indien het risico van een te late oplevering van de aansluiting bij de projectontwikkelaar komt te liggen dan zal dat leiden tot te hoge biedingen in de subsidietender en mogelijk tot geen biedingen als de subsidiecap te laag is om dit risico af te dekken.

Extra kosten ontstaan mogelijk ook in verband met herfinanciering. Als een project projectfinanciering ophaalt, kan het zijn dat door de vertraging van de oplevering van het systeem op zee de van te voren afgesproken financieringstermijn wordt overschreden. Dit betekent dat het project wordt geconfronteerd met hoge herfinancieringskosten.

Energie-Nederland merkt verder op dat het transmissiesysteem op zee uit overwegingen van het reduceren van de kosten voor wind op zee ook de voor wind op zee benodigde communicatievoorzieningen zou moeten bevatten. TenneT en de parkeigenaar maken hierover afspraken; de activiteiten van TenneT op dit vlak zouden onder de wettelijke taken moeten worden gevat. Het windpark wordt vanaf het land aangestuurd en vanaf het windpark wordt informatie naar het land gestuurd. Hiervoor worden bij de huidige windparken glasvezels in de exportkabel naar land opgenomen. Zonder aanvullende bepalingen in de wet hoeft de transmissiesysteembeheerder op zee deze functionaliteit niet te leveren en wordt de windparkeigenaar gedwongen om alsnog te investeren in (een inefficiënte aanleg van) communicatiemiddelen.

In lid 4 wordt overigens gesproken over een schadevergoeding 'als bedoeld in lid 3'. In lid 3 wordt niet over een schadevergoeding gesproken. Voorstel is om dit aan te passen. Er wordt in lid 4 onder a verder gesproken over een te late oplevering van 'het systeem'. Voorstel om hier 'het transmissiesysteem op zee' van te maken.

3.5.7 Artikel 5.9 (Balanceren)

In artikel 5.9 wordt de taak balanceren omschreven. Dit artikel geldt zowel voor elektriciteit als gas. Op basis van lid 1a voor elektriciteit en lid 2 voor gas kan geconcludeerd worden dat de balanceringstaak van de transmissiesysteembeheerder geldt voor zowel het landelijk systeem als het distributiesysteem. Hiermee wordt nadrukkelijk vastgelegd dat een distributiesysteembeheerder niet verantwoordelijk is voor de balans in het distributiesysteem. Met andere woorden kan het balanceren voor de distributiesysteembeheerder niet als wettelijke taak worden aangemerkt.

Overigens vraagt Energie-Nederland zich af wat bedoeld wordt met 'voorziet in' in lid 1 sub a.

3.5.8 Artikel 10 (Aansluiten)

Dit artikel bepaalt dat een systeembeheerder een ieder die verzoekt om een grote aansluiting binnen een *redelijke termijn* aansluit. Hij realiseert de aansluiting op het *geschikte spannings- of drukniveau*, met de verzochte capaciteit en tegen *de laagste kosten*, of voor zover van toepassing op het door de verzoeker gewenste spannings- of drukniveau, met de verzochte capaciteit en op de verzochte plek in het systeem. Energie-Nederland merkt op dat een aantal termen in deze bepaling onduidelijk is (redelijke termijn, geschikt spanningsniveau en laagste kosten). Over de huidige wettelijke regeling is veelvuldig geprocedeerd en is veel jurisprudentie gevormd. Energie-Nederland vraagt zich af in hoeverre de voorgestelde wettelijke regeling wijzigingen op die jurisprudentie beoogt aan te brengen. Voor zover is beoogd om de systeembeheerder de mogelijkheid te geven om andere aansluitopties aan te bieden dan de standaardaansluiting, vraagt Energie-Nederland zich af of dit voldoende in het voorstel naar voren komt. Naar de mening van Energie-Nederland zouden deze begrippen en overwegingen in de AMvB nader geconcretiseerd dienen te worden.

In het artikel wordt inzake de aansluitplicht aangesloten bij het onderscheid tussen grote en kleine aansluitingen. Een kleine aansluiting is volgens de definities een aansluiting met een aansluitgrootte kleiner dan of gelijk aan 3x80 ampère of 40m3(n) per uur. Het aansluittarief dient ter dekking van de kosten van dit soort aansluitingen (artikel 6.3). In het artikel wordt tevens verwezen naar artikel 4.18 onder b. Daar is bepaald dat de aanleg, wijziging of verwijdering van een grote aansluiting met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA in het vrije domein valt. De vraag rijst welke tarieven in rekening mogen worden gebracht voor aansluitingen die in geen van beide categorieën vallen. Voorts rijst de vraag waar de categorie G2C toe behoort. Die lijkt tussen de wal en het schip te vallen, het is immers geen telemetrie en er komt ook geen slimme meter. Energie-Nederland stelt voor om deze categorie te verschuiven naar de GXX. Energie-Nederland zou hier graag een nadere toelichting op zien.

3.5.9 Artikel 5.11 (toegang en transport)

In artikel 5.11 lid 1 wordt het recht op toegang en transport geregeld. Op grond van lid 2 kan op deze beide rechten een uitzondering worden gemaakt bij onvoldoende capaciteit. Energie-Nederland begrijpt de uitzonderingssituatie voor het recht op *transport* bij een gebrek aan capaciteit. Het recht op *toegang* dient naar de mening van Energie-Nederland evenwel ongeclausuleerd te gelden. De uitzonderingsregel die in het tweede lid is geformuleerd, kan derhalve niet op dat recht zien. Dit lid dient derhalve aangepast te worden.

In lid 3 wordt de wettelijke basis gelegd voor een AMvB congestiemanagement. Deze basis kent (terecht) geen beperking tot de landelijke systeembeheerder, maar er wordt ook niet duidelijk verplicht om krachtens de AMvB lokale congestie op te lossen. De energietransitie betekent echter dat er zeer waarschijnlijk lokaal congestie gaat ontstaan (zie bijv. PBL-rapport d.d. 26 augustus 2014), die mede opgelost zou kunnen worden door vraagsturing.

3.5.10 Artikel 5.13 (Meetinrichting)

Artikel 5.13 (in het bijzonder lid 4 onder a) gaat onder meer over de uitrol van de op afstand uitleesbare meetinrichting ('slimme meter'). Energie-Nederland is van mening dat een dergelijke bepaling niet past in een kaderwet die beoogt alleen hoofdlijnen vast te leggen en die bestand dient te zijn tegen ontwikkelingen in de praktijk. Gezien de huidige ontwikkelingen staat vast, dat deze bepaling over een aantal jaren, wellicht al ten tijde van de inwerkingtreding van het voorstel, niet meer aansluit op de feitelijke marktsituatie. Energie-Nederland stelt dan ook voor om deze bepaling in de AMvB op te nemen.

Het valt verder op dat de mogelijkheid tot zogenoemde 'prioplaatsing' niet in de wet is opgenomen. Voor het aanbieden van energiebesparingsdiensten is van groot belang dat afnemers, die over een op afstand uitleesbare meter willen beschikken, dat ook kunnen. Die mogelijkheid is belangrijk in verband met het aanbieden energiebesparingsdiensten en het Energieakkoord. Energie-Nederland stelt voor om de prioplaatsing in de AMvB op te nemen.

In lid 3 sub a wordt bepaald, dat de distributiesysteembeheerder geen meetinrichting beschikbaar stelt indien het een onbemeten aansluiting betreft. Wat is de situatie als de aangeslotene nu juist een bemeten aansluiting wil?

In lid 3 wordt gesproken over 'het in verhouding staan tot de potentiële energiebesparing'. Energie-Nederland vraagt zich af wie dit bepaalt. Bovendien is naar de mening van Energie-Nederland niet alleen de potentiële energiebesparing van belang, ook demand side response zou een rol moeten spelen.

In lid 5 wordt de systeembeheerder genoemd in relatie tot aangeslotenen met een kleine aansluiting. Wordt hier de distributiesysteembeheerder bedoeld?

In lid 7 wordt (in de vierde regel) gesproken over een "geïnstalleerde" meetinrichting. Zou dit een op afstand uitleesbare meetinrichting moeten zijn?

Overigens merkt Energie-Nederland op, dat in de wettekst wordt gesproken over op afstand uitleesbare meetinrichting. In de Memorie van Toelichting wordt gesproken over slimme meter.

3.5.11 Artikel 5.14 (Eisen meetinrichting)

In lid 3 wordt gesteld, dat de regels uit het eerste en tweede lid kunnen verschillen per categorie afnemers. Het begrip afnemer komt echter niet in de begrippenlijst voor. Energie-Nederland vraagt zich verder af welke categorieën hier worden bedoeld.

Energie-Nederland vraagt zich bovendien af waarom het huidige artikel 26ac Elektriciteitswet niet is overgenomen. Hierin staat het volgende bepaald: “Een netbeheerder brengt op verzoek van een leverancier wijzigingen aan in de besturings- en toepassingsprogramma’s van meetinrichtingen die ter beschikking zijn gesteld aan afnemers als bedoeld in artikel 95a, eerste lid, van de betreffende leverancier, tenzij een meetinrichting door inwilliging van het verzoek niet langer zou voldoen aan de voor die meetinrichting geldende eisen of op andere wijze afbreuk gedaan zou worden aan de integriteit van de meetinrichting.”

3.5.12 Artikel 5.15 (meettaak)

Het lijkt erop, dat in dit artikel twee bestaande regelingen in elkaar zijn geschoven. Dat heeft onbedoelde en onwenselijke gevolgen. Voor de gegevens, die nodig zijn voor het uitvoeren van wettelijke taken, geldt dat het op afstand uitlezen van de meter hoofdregel is. De klant kan hiertegen bezwaar maken; hij heeft dus een opt-out. In artikel 5.15 lid 1 is ten onrechte een ‘opt-in’ opgenomen voor het uitlezen van op afstand uitleesbare meters ook als het gaat om de uitlezing die noodzakelijk is voor de taken van de leverancier met betrekking tot factureren, verhuizen en wisselen van leverancier. Uit de formulering volgt dat voor deze uitlezingen expliciet toestemming van de klant nodig is. Gevolg hiervan is dat de systeembeheerders bij alle 7 miljoen huishoudens expliciet toestemming moeten vragen om de slimme meter op afstand te mogen uitlezen, ook als het gaat om de gegevens die nodig zijn voor de reguliere taken. Energie-Nederland benadrukt dat de klant ook bij de reguliere uitlezing het recht heeft zijn slimme meter als ‘dom’ te laten behandelen, maar dat moet hij dan zelf aangeven (opt-out). Energie-Nederland pleit voor een opt-out systeem. Voor deze gegevens geldt, dat ze om niet ter beschikking worden gesteld en dat de kosten voor het verzamelen en ter beschikking stellen door de systeembeheerder door het meettarief worden gedekt.

Voor het uitlezen van gegevens *aanvullend* aan de gegevens die nodig zijn voor de uitvoering van wettelijke taken, is het voorgaande anders. De klant kan ervoor kiezen om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Daar geldt derhalve een opt-in. Voor deze gegevens geldt, dat ze om niet ter beschikking worden gesteld voor zover het gegevens per kwartier en per dag betreft. Voor overige gegevens, dus gegevens buiten de gegevens die nodig zijn voor de wettelijke taken én kwartier- en daggegevens, mag de systeembeheerder een kostendekkende vergoeding vragen.

Energie-Nederland merkt overigens op, dat nergens is bepaald wie de op afstand uitgelezen gegevens collecteert, valideert en vaststelt. Naar de mening van Energie-Nederland zou dat de leverancier moeten zijn, die de gegevens van de systeembeheerder krijgt. Voor de situatie dat een op afstand uitleesbare meter ‘op dom’ wordt gezet (omdat de klant gebruik maakt van zijn opt-out), is weliswaar duidelijk dat de systeembeheerder ‘verzamelt’ (art. 5.15 lid 2), maar wie collecteert, vaststelt en valideert is niet expliciet bepaald. Door interpretatie van artikel 8.16 lid 2, zou dat de leverancier kunnen zijn. Een verduidelijking op dat punt zou passen.

Overigens dient enige toestemming of weigering ook bij de leverancier geadmistreerd te worden. Dit is niet in het wetsvoorstel opgenomen.

Als de distributiesysteembeheerder de op afstand uitleesbare meter van de aangeslotene op afstand uit mag lezen zal de distributiesysteembeheerder de uitgelezen gegevens via een beveiligde omgeving beschikbaar stellen aan de systeemgebruikers die daarvoor toestemming hebben van de aangeslotene, en voor zover dit noodzakelijk is voor de wettelijke taken van de systeemgebruikers.

Lid 3 suggereert dat er geen mandaat nodig is van de aangeslotene om dagstanden uit te lezen. Energie-Nederland vraagt zich af of dit juist is.

Ten aanzien van lid 3 wordt nog opgemerkt, dat in de laatste zin van staat “op een tijdsbestek dan een dag of groter”. Energie-Nederland gaat er van uit, dat dit moet zijn “op een tijdsbestek *van* een dag of groter”.

In lid 5 wordt gesproken over ‘derde’. Energie-Nederland vraagt zich af wie hiermee wordt bedoeld.

3.5.13 Artikel 5.16 (Systeembeheerder gas)

Uit artikel 5.16 lid 1 volgt dat de systeembeheerder gas van onjuiste samenstelling mag weigeren. Is het de bedoeling dat de systeembeheerder gas dat aan de geldende specificaties voldoet, ook moet accepteren? Een toelichting op dit punt is op zijn plaats.

3.5.14 Artikel 5.17 (transmissiesysteembeheerder gas)

De transmissiebeheerder treft voorzieningen voor de leveringszekerheid. Het wetsvoorstel kent echter geen definitie voor het begrip leveringszekerheid hoewel er juist voor gas op Europees niveau een richtlijn bestaat waaraan voldoen moet worden. Nederland heeft dit eerder ingevuld door opnieuw aan te sluiten bij de -9 t/m -17 graden situatie waarbij GTS moet zorgen dat er voldoende gas geleverd kan worden aan de beschermde eindafnemers.

In lid 1 sub f worden de begrippen leveringszekerheid en voorzieningszekerheid genoemd. Het wetsvoorstel kent echter geen definitie voor deze begrippen.

Tot slot wordt in lid 1 sub f het begrip “economisch redelijke” gehanteerd. Onduidelijk is wat als redelijk aangemerkt dient te worden.

3.5.15 Artikel 5.18 (Informatie)

De systeembeheerder maakt alle informatie openbaar die bijdraagt aan een doeltreffende mededinging en een efficiënte werking van de markt, tenzij de Wet bescherming persoonsgegevens daaraan in de weg staat of de gegevens een vertrouwelijk karakter hebben. Bij AMvB kunnen hieromtrent nadere regels gesteld worden.

In de huidige wettekst staat als uitzondering op de geheimhoudingseis de omstandigheid ‘uit zijn taak

de noodzaak tot mededeling voortvloeit' genoemd. Die toevoeging is in het voorstel geschrapt. De achtergrond ervan is onduidelijk. Energie-Nederland stelt voor om deze toevoeging over te nemen in het wetsvoorstel.

Energie-Nederland vraagt zich verder af waarom in de opsomming niet ook bedrijfsvertrouwelijke informatie is opgenomen. Voorts vraagt Energie-Nederland zich af waarom er niet staat, dat de systeembeheerder slechts informatie verstrekt voor zover de Wet bescherming persoonsgegevens hier niet aan in de weg staat.

Zoals al is aangegeven onder 3.5.4 bestaat de kerntaak van de systeembeheerder uit het faciliteren van de markt. Het verstrekken van informatie aan die markt ter bevordering van de marktwerking en de transitie naar een duurzame energievoorziening maakt daar onderdeel van uit. In dat licht vraagt Energie-Nederland zich af waarom in lid 1 sub c wordt gesteld dat de systeembeheerder informatie openbaar moet maken voor zover deze *eenvoudig* te genereren valt uit de informatie waarover de systeembeheerder beschikt. Wat wordt verstaan onder het begrip 'eenvoudig'? Voor de efficiënte werking van de markt zou de informatie beschikbaar gesteld zou moeten worden, ook als dat wat meer inspanning van een systeembeheerder vraagt.

3.5.16 Artikel 5.25 (Beschermingsmaatregelen)

In lid 2 staat bepaald, dat de maatregelen worden genomen op basis van vooraf gedefinieerde criteria. Energie-Nederland vraagt zich af of deze criteria eveneens in de AMvB vastgelegd worden. Dat zou dan ook in dit artikel bepaald dienen te worden.

3.5.17 Artikel 5.26 (Inkoop elektriciteit of gas)

In dit artikel is bepaald, dat in het geval de systeembeheerder gas of elektriciteit inkoop ter uitvoering van zijn wettelijke taken hij dat doet op basis van transparante, niet-discriminatoire, marktconforme procedures. De vraag is alleen op grond van welke wettelijke bepaling een systeembeheerder gas of elektriciteit kan inkopen.

Deze vraag van Energie-Nederland vloeit rechtstreeks voort uit de uitspraak van het CBb van 21 augustus 2014 in het kader van een besluit van ACM over de inkoop van gas ter dekking van de netverliezen. Het CBb heeft in deze uitspraak vastgesteld, dat de inkoop van gas niet aangemerkt kan worden als transportondersteunende dienst. Bovendien constateerde het CBb, dat 'op de elektriciteitsmarkt de energie voor netverliezen wordt ingekocht door de regionale netbeheerders aangezien anders dan in de Gaswet in de Elektriciteitswet 1998 geen verbod is opgenomen voor de regionale netbeheerders om energie (elektriciteit) aan te kopen'.

Aangezien beleidsmatig de insteek blijft, dat de verantwoordelijkheid voor de netverliezen moet liggen bij de partij, die de netverliezen kan reduceren en monitoren, te weten de systeembeheerder, verzoekt Energie-Nederland een bepaling op te nemen op grond waarvan de systeembeheerder energie (elektriciteit en gas) kan inkopen.

3.5.18 Artikel 5.27 (Wissel leverancier)

Dit artikel ziet uitsluitend op het faciliteren van een leveranciersswitch door de systeembeheerder. Het faciliteren van het wisselen van programmaverantwoordelijke dient ook expliciet in de wet benoemd te worden.

3.5.19 Artikel 5.32 (Nationaal: flexibiliteit in taken)

In paragraaf 5.10 van de Memorie van Toelichting wordt gesteld, dat de energietransitie kan leiden tot nieuwe activiteiten en functies en dat het in de eerste plaats aan marktpartijen is om deze te verrichten, maar dat het mogelijk is dat marktpartijen deze activiteit niet oppakken. Vervolgens wordt gesteld dat het op voorhand lastig is in te schatten of een activiteit bij systeembeheerders thuishoort als exclusieve wettelijke taak of dat het een activiteit is die beter aan de markt kan worden gelaten. Om in dat soort gevallen ervaring op te kunnen doen kan een taak tijdelijk aan systeembeheerders worden opgedragen.

Energie-Nederland steunt de opvatting van de Minister dat de belangrijke uitgangspunten van de rol van de systeembeheerders op de energiemarkt in stand moeten blijven en dat systeembeheerders alleen wettelijke, gereguleerde taken mogen uitvoeren. Essentieel hierbij is dat de systeembeheerder non-discriminatoire acteert. De systeembeheerder heeft immers een monopoliepositie, zowel op het gebied van werkzaamheden als op het gebied van kennis.

Wij staan daarom uiterst kritisch tegenover het “tijdelijk” verstrekken van taken aan de systeembeheerder. Naar onze mening biedt het huidig regulatorisch kader voldoende ruimte aan systeembeheerders om de noodzakelijke (gereguleerde) infrastructurele activiteiten nu en in de toekomst uit te voeren. Door systeembeheerders ‘tijdelijk’ toe te staan marktactiviteiten te ontplooiën, dreigen nieuwe markten vroegtijdig in de kiem gesmoord te worden. Voor marktpartijen is het immers ontmoedigend om risico's te nemen in een prille markt waar een systeembeheerder al risicoloos actief is. Bovendien vreest Energie-Nederland dat zo innovatie vanuit de markt wordt gehinderd.

Zorgelijk is de bundel taken, die verricht zouden kunnen worden als marktpartijen niet in of in beperkte mate in de uitvoering van de taken voorzien. Dit zijn zeer waarschijnlijk taken, die bedrijfseconomisch (vooralsnog) onverantwoord zijn. Het maakt daarbij dan niet uit of de taak wordt uitgevoerd door een systeembeheerder of een marktpartij. Het blijft op dat moment economisch onverantwoord en ondoelmatig. Om die reden is het zeer de vraag of een systeembeheerder dergelijke taken moet uitvoeren. Energie-Nederland pleit er in dat kader dan ook voor om voorafgaand aan de toekenning een onafhankelijke toets te laten plaatsvinden of de investering financieel economisch, doelmatig en maatschappelijk verantwoord is. Daarnaast is het van belang, dat mogelijke oplossingen technologie-neutraal worden onderzocht.

3.6 Hoofdstuk 6 Tariefregulering

3.6.1 Algemeen

Energie-Nederland mist een bepaling omtrent de onafhankelijkheid van de nationale toezichthouder, ACM. Artikel 37 van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 41 van de Gasrichtlijn schrijven voor welke taken specifiek toebehoren aan de nationale toezichthouder. De verwijzing naar de specifieke taken van de toezichthouder wordt onvolledig overgenomen in de nieuwe wet. In artikel 10.8 wordt bijvoorbeeld niet het vaststellen en goedkeuren van tarieven opgenomen. Het is belangrijk dat de nieuwe wet duidelijk aangeeft welke taken (onder andere op basis van de Europese Richtlijnen) aan de nationale toezichthouder toebehoren. Het is belangrijk op die zaken de onafhankelijkheid te waarborgen.

Energie-Nederland mist voorts een artikel, waarin staat, dat de tarieven en vergoedingen redelijk dienen te zijn. Een dergelijk artikel is wel opgenomen voor leveranciers (artikel 8.10) terwijl er bij leveranciers sprake is van een vrije markt in tegenstelling tot de diensten van systeembeheerders.

De structuur van de nieuwe wet is gebaseerd op hoofdlijnen. De uitwerking en details staan in een AMvB geregeld. Echter, de artikelen 6.3 -6.5 bevatten een volledige uitwerking van de variabelen, die in de diverse tarieven verdisconteerd moeten zijn. In de structuur van de wet zouden deze artikelen in een AMvB opgenomen dienen te worden.

3.6.2 Artikel 6.1 (Inkomsten systeembeheerder en betalingsplicht systeemgebruikers)

In lid 3 wordt bepaald dat de transmissiesysteembeheerder voor gas geen lagere tarieven in rekening mag brengen dan die ACM heeft vastgesteld. Dit wordt in de Memorie van Toelichting beargumenteerd met behulp van het non-discriminatiebeginsel. Dit beginsel is echter al in artikel 5.2 vastgelegd. Bovendien verbiedt de huidige tekst van artikel 6.1 lid 3 de mogelijkheid dat de transmissiesysteembeheerder voor gas alle aangeslotenen een lager tarief in rekening brengt, waarbij geen sprake is van discriminatie. Wij pleiten ervoor deze mogelijkheid open te houden en artikel 6.1 lid 3 als volgt aan te passen: *Met inachtneming van artikel 5.2 kan een systeembeheerder lagere tarieven in rekening brengen dan die op grond van artikel 6.9 zijn vastgesteld.*

3.6.3 Artikel 6.3 (Tarieven en vergoedingen voor aansluitaak)

In lid 2 sub b staat bepaald, dat de standaardaansluiting eenmalig in rekening wordt gebracht bij de *systeemgebruiker*. Energie-Nederland vraagt zich af of dit niet de aangeslotene dient te zijn.

Voorts wordt in artikel 6.3 het begrip *standaardaansluiting* gebruikt. Dit begrip is niet gedefinieerd. In de begripsbepalingen wordt onderscheid gemaakt tussen een kleine en een grote aansluiting (klein is <3*80A en groot is alles wat niet klein is). In artikel 5.10 (Aansluiten) wordt daarbij aangesloten. In 6.3 (aansluittarieven) is echter nog sprake van de 'oude' indeling. Daar is sprake van 'standaard' aansluiting en een aansluiting met een waarde van >10MVA. De terminologie dient hier nog aangepast te worden.

3.6.4 Artikel 6.4 (Tarief voor transporttaak)

In artikel 6.4 wordt tot in detail vastgelegd hoe de tariefsystemen voor transporttarieven eruit moeten zien. Wij pleiten ervoor om de specifieke tariefsystemen niet in de wet, maar in ACM-codes of bij AMvB vast te leggen. Dit biedt de mogelijkheid tot aanpassing als dat nodig blijkt. Door het op wetsniveau vast te leggen, wordt het bijvoorbeeld zeer moeilijk gemaakt de transporttarieven in de toekomst afhankelijk te maken van het gedrag van afnemers. Dit kan relevant zijn als straks innovatieve of gedragsafhankelijke transporttarieven nodig zijn voor smart grids. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn om een extra prikkel te geven aan eigenaren van zonnepanelen of elektrische auto's om qua netbelasting op gunstige momenten elektriciteit af te nemen of in te voeden.

Tot slot merkt Energie-Nederland met betrekking tot dit artikel nog het volgende op. In de TarievenCode is het in stand houden van spannings- en *blindvermogenshuishouding* onderdeel van de transportdienst. In de TarievenCode wordt bovendien ook nog gesproken over *blindenergie*. Bij elektriciteit is nu eenmaal sprake van actief en reactief vermogen. Om die reden voegt lid 1 sub b naar de mening van Energie-Nederland niets toe.

In lid 3 sub c en d staat:

- c. voor aangeslotenen met een grote aansluiting van elektriciteit afhankelijk van het vermogen of verbruik op een aansluiting en
- d. voor aangeslotenen met een grote aansluiting van gas afhankelijk van de capaciteit.

Energie-Nederland vraagt zich af welke vermogen sub c wordt bedoeld en om wat voor capaciteit het sub d gaat. Verder vraagt Energie-Nederland zich af waarom er voor elektriciteit wordt gesproken over vermogen of verbruik op een aansluiting en voor gas enkel over capaciteit.

In lid 5 staat:

In afwijking van het eerste, tweede en derde lid dienen de transporttarieven voor een transmissiesysteembeheerder voor gas ter dekking van de kosten die verband houden met de wettelijke taken, met uitzondering van de taken waar vergoedingen voor worden vastgesteld, behoudens de algemene facturerings- en inningskosten van laatstbedoelde taken en de kosten, bedoeld in artikel 6.3, vijfde lid, en worden de transporttarieven:

- a. *in rekening gebracht bij programmaverantwoordelijken voor gas,*
- b. vastgesteld voor invoed- en afleverpunten,
- c. uitgedrukt in euro's per kilowattuur per uur per jaar.

Hiermee wordt in de wet uitgesloten dat de kosten voor gas op het transmissiesysteem van de transmissiesysteembeheerder verdisconteerd kunnen worden in de kosten van de distributiesysteembeheerders. Bovendien wordt het op grond van de wet onmogelijk gemaakt om de landelijke transportcapaciteit ten behoeve van de klanten op het distributiesysteem door de distributiesysteembeheerders te laten contracteren. Energie-Nederland vraagt zich af wat hier de reden van is. Het herverdelingsvraagstuk waarover gesproken wordt in de Memorie van Toelichting is onjuist. Het is noodzakelijk dat de kostenallocatie wijzigt vanuit het landelijk systeem als de distributiesysteembeheerders in plaats van nu de programmaverantwoordelijken de transportcapaciteit

vanuit het landelijk systeem contracteren en doorberekenen. Echter de verschillen zoals die gelden over Nederland (Noorden goedkoper dan het zuiden) kunnen blijven bestaan en is er geen sprake van een herverdelingseffect. Daarnaast kennen de distributiesysteembeheerders nu ook verschillen in tarieven.

Voorts wordt in de Memorie van Toelichting aangegeven, dat de aanpassingen *mogelijk* incompatibel zouden zijn met Europese regelgeving. Als dit inderdaad incompatibel zou zijn dan hoeft de toewijzing van de kosten aan de programmaverantwoordelijken niet te worden vastgelegd in de Nederlandse wet, zoals nu wel gebeurt. Opname in de wet was tot nu toe ook niet het geval (enkel in codes). Hiermee worden verschillen tussen elektriciteit en gas ingevoerd die voorheen niet noodzakelijk bleken en wat dus in strijd is met de doelstelling om daar waar mogelijk elektriciteit en gas zoveel mogelijk hetzelfde te laten zijn.

In lid 5 sub b staan *invoed en afleverpunten* genoemd. Deze begrippen ontbreken in de begrippenlijst.

In lid 6 wordt verwezen naar artikel 5.10. Dit moet artikel 5.9 zijn.

3.6.5 Artikel 6.5 (Meettarief)

In artikel 6.5 is bepaald welke kosten door het meettarief worden gedekt. Daarbij wordt verwezen naar paragraaf 5.3. In artikel 5.15 lid 6, onderdeel van die paragraaf, staat dat de distributiesysteembeheerder een kostendekkende vergoeding mag vragen voor het toegang verlenen tot een aantal meetgegevens. De kosten die de systeembeheerder in verband met het verlenen van die toegang maakt, worden dus door een afzonderlijke vergoeding gedekt en moeten worden uitgesloten van het meettarief.

3.6.6 Artikel 6.6 (Delegatie)

Energie-Nederland vraagt zich af waarom in lid 1 sub a enkel de transmissiesysteembeheerder voor gas wordt genoemd. Dit is in de Memorie van Toelichting niet nader toegelicht.

3.6.7 Artikel 6.7 (Vaststelling methodebesluit)

Uit lid 1 blijkt, dat een methodebesluit voortaan wordt vastgesteld voor een periode van zes jaar, hoewel in de huidige praktijk immer een methodebesluit voor een periode van drie jaar is vastgesteld. Energie-Nederland wijst in dat kader volledigheidshalve nog op de Europese framework guidelines ten aanzien van de tariff harmonisation. Daarin staat opgenomen, dat bij gas elke vier jaar (of eerder) de tariff methodology opnieuw moet worden vastgelegd en onderbouwd. Graag zien wij hierop een nadere toelichting tegemoet.

In lid 3 wordt bepaald dat in een methodebesluit ten minste de wijze van vaststelling van de verwachte efficiënte kosten wordt bepaald, alsmede daartoe de wijze van vaststelling van het rendement op vermogen. Energie-Nederland gaat ervan uit, dat hier bedoeld zal zijn het '*redelijk* rendement'.

3.6.8 Artikel 6.9 lid 5 en artikel 8.11 lid 1 (Tariefbesluit en vangnet)

Leveranciers hebben de verplichting om een wijziging van hun tarieven vier weken voor ingang van die tarieven bij ACM te melden. Bij elektriciteit zijn het transporttarief en het leveringstarief volledig gescheiden en kan het leveringstarief bij ACM worden gemeld zonder dat het transporttarief bekend is. Het leveringstarief voor gas kent echter een transportcomponent in verband met de verschillende tarieven per GOS'en. De huidige werkwijze is dat deze component wordt geschat en dat het risico van onjuiste schatting bij de leverancier ligt. Om de juiste leveringstarieven tijdig aan ACM te kunnen melden, is het echter noodzakelijk dat GTS de tariefbesluiten tijdig neemt en bekend maakt. Energie-Nederland stelt voor om in artikel 6.9 op te nemen dat het tariefbesluit voor GTS uiterlijk op 1 december wordt genomen en bekend wordt gemaakt en dat de transmissiesysteembeheerder gas tegelijkertijd een inschatting maakt van de wijzigingen van de landelijke transportkosten voor de twee daaropvolgende kalenderjaren.

3.6.9 Artikel 6.10 (Toezicht op vergoedingen)

In lid 1 staat bepaald, dat ACM de door de systeembeheerder in rekening gebrachte vergoedingen kan toetsen. De vergoedingen dienen redelijk, niet-discriminerend en transparant te zijn. Naar de mening van Energie-Nederland geldt dit niet alleen voor de vergoedingen die de systeembeheerder in rekening brengt, maar ook voor de door hem in rekening gebracht tarieven.

Voorts dient naar de mening van Energie-Nederland ook de toetsing door ACM transparant te zijn voor de systeemgebruikers. Bovendien dienen de toetsingscriteria transparant te zijn.

3.6.10 Artikel 6.11 (Schadevergoeding transmissiesysteem op zee)

In dit artikel wordt verwezen naar artikel 5.8 vierde lid. Dit moet zijn art. 5.7 vierde lid.

Voorts verwijzen wij naar hetgeen is opgemerkt onder punt 3.5.6 ten aanzien van artikel 5.7 (Investeringsplan transmissiesysteem op zee).

3.7 Hoofdstuk 7 Markten en handel

3.7.1 Artikel 7.1 (Monitors)

Het is al eerder aangegeven, maar ook hier worden de begrippen leveringszekerheid en voorzieningszekerheid gebruikt zonder dat hier een definitie voor is opgenomen.

3.7.2 Artikel 7.6 (Aanwijzen beurs)

Uit artikel 7.6 blijkt, dat de Minister een rechtspersoon kan aanwijzen, die tot taak heeft een beurs tot stand te brengen en in stand te houden. Het begrip beurs is echter niet opgenomen in de lijst van begrippen.

3.7.3 Artikel 7.3 Delegatiegrondslag zekerheidstelling verhandeling gas)

Bij of krachtens AMvB kunnen regels worden gesteld over de voorwaarden die handelaren hanteren ten opzichte van een leverancier met een leveringsvergunning. Deze regels kunnen betrekking

hebben op de financiële zekerheden die worden gevraagd voor de verhandeling van gas aan een leverancier met een leveringsvergunning.

Een toelichting op dit artikel ontbreekt in de Memorie van Toelichting. Dit is des te vreemder aangezien het hier zou gaan over het vaststellen van regels over voorwaarden tussen commerciële partijen. Dit is iets tussen marktpartijen. Energie-Nederland vraagt zich af waarom dit in de wet geregeld dient te worden.

3.7.4 Artikel 7.7-7.9 (Programmaverantwoordelijkheid)

De regels voor programmaverantwoordelijkheid zijn naar de mening van Energie-Nederland niet beleidsneutraal overgenomen in de artikelen 7.7 tot en met 7.9.

De grootste wijziging is dat een vergunninghouder op grond van artikel 7.7 lid 2 onder 2 (NB: de nummering van artikel 7.7 klopt niet) alleen nog programmaverantwoordelijke is voor *huishoudelijke eindafnemers*, dus niet meer voor zakelijke afnemers t/m 3*80A of 40 m³/h. Dit is wellicht in lijn met het gewenste onderscheid zakelijk versus consument, maar daarvan heeft de Minister aangekondigd dat dit pas in de volgende fase van STROOM behandeld zal worden. Dat dit onderscheid reeds in deze fase wordt gemaakt, leidt tot verwarring over het wetgevingsproces.

Daarnaast leidt de formulering in het laatste lid van artikel 7.7 ertoe dat een afwijking van het programma altijd tot een betaling aan de transmissiesysteembeheerder leidt ('boete'), ook al heeft de programma-verantwoordelijke juist meegeholpen om de onbalans op te heffen ("meeregelen"). Dit zou een ongewenste nieuwe ontwikkeling zijn. Energie-Nederland stelt voor om te verduidelijken dat de vergoeding ook negatief (dus ontvangen van TenneT) kan zijn indien sprake is van meeregelen. In de huidige Gaswet staat dat een programmaverantwoordelijke verantwoordelijk is voor de afwijking van zijn programma. Dit biedt de mogelijkheid om de onbalans zelf op te lossen. Voor gas kennen we namelijk een einde-dag-settlement waarbij marktpartijen zoveel mogelijk voor het eind van de dag in balans zouden moeten zijn. Onbalans op uurbasis heeft niet direct consequenties. Zoals het nu in de wetsvoorstel staat omschreven zou elke afwijking van het programma automatisch tot kosten leiden. Dat is voor gas niet het geval en ook niet wenselijk.

Tenslotte lijkt het voorstel ook handelaren, die alleen als tussenpersoon fungeren en niet zelf elektriciteit of gas in- en verkopen ('brokers'), te verplichten om programma's in te dienen, terwijl zij verder geen positie innemen op de markt. Wellicht een omissie, maar Energie-Nederland is van mening, dat een nadere toelichting is gewenst.

In artikel 7.9 is vastgelegd dat ten aanzien van een aantal punten regels gesteld kunnen worden bij AMvB. De hier genoemde punten zijn thans vastgelegd in de codes. Energie-Nederland vraagt zich af wat de reden is om dit nu bij AMvB te regelen, te meer daar ook op Europees niveau dergelijke regels in codes worden vastgelegd. Bovendien is in artikel 9.1 vastgelegd dat hiervoor regels in de technische codes moeten worden uitgewerkt. Artikel 7.9 kan daarom komen te vervallen.

3.8 Hoofdstuk 8 Levering en consumenten

3.8.1 Algemeen

Uit hoofdstuk 4.2 van de Memorie van Toelichting blijkt, dat het in dit hoofdstuk gaat om bestaande bepalingen, die waar mogelijk zijn samengevoegd. De inhoudelijke aanpassing van de bepalingen uit dit hoofdstuk zal in de volgende fase van de wetgevingsagenda STROOM worden meegenomen. Er is echter niet overal sprake van een technische omzetting.

3.8.2 Artikel 8.4 (Keuze van energiebronnen)

In lid 1 staat bepaald, dat een leverancier ten minste eenmaal per kalenderjaar aan zijn eindafnemers een keuze van energiebronnen voorlegt (stroometikettering). Echter voor zover bekend is afgesproken, dat dit alleen nog bij contractverlening zal plaatsvinden. Dat is al standaard praktijk. Energie-Nederland vraagt zich dan ook af waarom dit niet reeds in dit voorstel meegenomen kan worden.

In de Memorie van Toelichting staat bepaald, dat leveranciers hun eindafnemers vooraf in de gelegenheid dienen te stellen een keuze te maken voor stroom uit een bepaalde energiebron. Te denken valt bijvoorbeeld aan een keus voor gas- of kolenstroom. Naar de mening van Energie-Nederland betekent dit, dat een 100% certificering wordt ingevoerd. Dat is volledig nieuw en kan zeker niet als beleidsneutraal worden aangemerkt.

3.8.3 Artikel 8.5 (Leveringsvergunning)

Op grond van lid 1 is het verboden zonder vergunning elektriciteit of gas te leveren aan een aangeslotene met een kleine aansluiting. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat deze bepaling is bedoeld om de meest kwetsbare groep van verbruikers bescherming te bieden. Naar de mening van Energie-Nederland worden daarmee huishoudelijke eindafnemers bedoeld. Op grond van de wettekst valt iedere eindafnemer met een kleine aansluiting onder deze bescherming, ook kleine en grote zakelijke eindafnemers met een kleine aansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af of dat de bedoeling is/blijft. Wij kunnen ons echter voorstellen, dat een dergelijke beleidsmatige wijziging in de volgende fase van de herziening aan de orde komt.

Lid 2 sub c lijkt nieuw. Op grond van dat artikelonderdeel is geen leveringsvergunning vereist voor leveren aan aangeslotenen met een kleine aansluiting op een gesloten distributiesysteem. Een meer expliciete toelichting op deze toevoeging in de Memorie van Toelichting zou de achtergrond ervan kunnen verduidelijken.

3.8.4 Artikel 8.6 (Raamcontracten)

Dit artikel voorziet in een uitzondering op de programmaverantwoordelijkheid, de leveringsvergunning en het vangnet. Een aantal andere uitzonderingen uit de huidige wettekst is niet in het voorstel overgenomen. Energie-Nederland is van mening, dat deze vigerende uitzonderingen wederom in dit wetsvoorstel opgenomen zouden moeten worden. Daaronder wordt bijvoorbeeld begrepen de uitzondering voor het modelcontract van artikel 8.12.

Energie-Nederland merkt verder op, dat de zogenoemde 'cross contracten' ten onrechte niet onder de werking van dit artikel vallen. Cross-contracten zijn contracten van een afnemer die voor elektriciteit een grootverbruiker maar voor gas een kleinverbruiker is (en vice versa) en beide producten bij dezelfde leverancier afneemt. ACM noemt deze contracten als reden om af te wijken van een aantal bepalingen, omdat niet eenduidig sprake is van kleinverbruikers.

Tot slot wordt in lid 1 verwezen naar artikel 7.7 tweede lid. Naar onze mening dient dit te zijn artikel 7.7 vierde lid.

3.8.5 Artikel 8.11 (Vangnet)

In de huidige wettekst staat expliciet dat het vangnetartikel komt te vervallen op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip. Deze bepaling is in het voorstel niet overgenomen, waardoor het tijdelijke karakter van de regeling niet meer tot uitdrukking komt. Dit is geen beleidsneutrale omzetting. Energie-Nederland dringt erop aan om de bepaling over het vervallen van de vangnetbepaling beleidsneutraal over te nemen.

3.8.6 Artikel 8.12 (Modelcontract)

In lid 1 staat bepaald, dat een leverancier een *aangeslotene met een kleine aansluiting* in ieder geval een levering aanbiedt volgens een modelcontract. In het licht van de opmerkingen bij artikel 8.5 (onder 3.8.3) kunnen wij ons voorstellen, dat 'aangeslotene met een kleine aansluiting' wordt vervangen door 'huishoudelijke eindafnemer'.

3.8.7 Artikel 8.13 (Verplicht accepteren van teruglevering door vergunninghouder)

In lid 2 staat bepaald, dat een leverancier een aanbod tot teruglevering van een aangeslotene met een kleine aansluiting aanvaardt. Energie-Nederland gaat er van uit, dat dit 'aanbod' alleen betrekking heeft op de aangeboden elektriciteit.

3.8.8 Artikel 8.14 (Afsluitbeleid)

In de huidige wettekst is opgenomen dat netbeheerders, vergunninghouders en consumentenorganisaties een zienswijze geven op de Ministeriële Regeling met betrekking tot het beëindigen van de levering aan afnemers. Die mogelijkheid is in het voorstel niet overgenomen. Het betreft hier dus geen beleidsneutrale omzetting. Energie-Nederland stelt voor om deze bepaling beleidsneutraal over te nemen.

In lid 2 wordt bepaald, dat bij MR regels worden gesteld over het beperken van de levering van elektriciteit of gas aan aangeslotene met een kleine aansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af of hier alleen huishoudelijke eindafnemers worden bedoeld of ook eindafnemers met een kleine aansluiting?

3.8.9 Artikel 8.15 (Delegatiegrondslag informatievoorziening)

In het huidige artikel 95lc van de Elektriciteitswet staat dat regels worden gesteld over de informatie die onder meer de netbeheerders aan eindafnemers verstrekken. De systeembeheerder wordt in het nieuwe artikel 8.15 niet genoemd. Dat is ten onrechte, aangezien de systeembeheerder - ook in het

leveranciersmodel - informatie verstrekt aan eindafnemers, bijvoorbeeld in een aansluit- en transportovereenkomst. Energie-Nederland stelt voor om de systeembeheerder aan dit artikel toe te voegen.

3.8.10 Artikel 8.16 (Leveranciersmodel en nadere eisen facturen)

In dit artikel is bepaald dat de leverancier meetgegevens collecteert, valideert en vaststelt als het gaat om aangeslotenen met een kleine aansluiting die *niet* over een op afstand uitleesbare meetinrichting beschikken. Een bepaling over het collecteren, valideren en vaststellen van gegevens uit op afstand uitleesbare meetinrichtingen, ontbreekt (zie art. 5.15).

In lid 1 wordt gesteld dat de leverancier transportkosten in rekening brengt bij de aangeslotene met een kleine aansluiting. Echter de definitie van 'kleine aansluiting' is geënt op de fysieke capaciteit van een aansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af hoe het zit met de gevallen, die op dit moment onder artikel 1 lid 2 en 3 van de huidige Elektriciteitswet vallen.

In het voorgestelde artikel, wordt een aantal bepalingen uit de huidige wettekst (art. 95cb lid 2 t/m 6 van de Elektriciteitswet en de pendant in de Gaswet) achterwege gelaten. Deze bepalingen zijn een fundamenteel onderdeel van het marktmodel kleinverbruik, zoals ingevoerd op 1 augustus 2013. Energie-Nederland kan zich derhalve niet voorstellen dat deze bepalingen bewust weggelaten zijn.

Voor de volledigheid merkt Energie-Nederland op dat het achterwege laten van de hiervoor bedoelde bepalingen verschillende onwenselijke consequenties kan hebben. Het niet overnemen van het tweede lid kan betekenen dat de leverancier nu op grond van de wettekst gehouden is tarieven met een eenmalig karakter (om niet) voor de systeembeheerder te innen, waar dat eerder niet het geval was. Het vervallen van het derde lid, dat bepaalt dat de betaling door een afnemer aan een leverancier van de gefactureerde bedragen geldt als bevrijdende betaling, kan nadelige gevolgen hebben voor de afnemer. Het vervallen van de rechtsvordering na twee jaren betreft ook een beleidswijziging. Het voorgestelde artikel bevat verder geen bepaling over (het moment van) de afdracht aan de systeembeheerder. Dit kan disputen tot gevolg hebben. Energie-Nederland stelt voor deze bepalingen alsnog, beleidsneutraal, in het voorstel over te nemen.

In lid 3 lijkt het een verplichting te zijn dat het collecteren, valideren en vaststellen door een ander bedrijf zou moeten plaatsvinden wanneer er sprake is van één of meer kleine aansluitingen en ten minste één grote aansluiting. Dit is toch een keuze? Voor de kleine aansluitingen kan de aangeslotene dit via de reguliere weg via de leverancier laten verlopen. Daarnaast is het de vraag wat er wordt bedoeld met "een bedrijf" in lid 3. Zou hier niet aangegeven moeten worden welke marktrol deze processen mag uitvoeren?

De bedoelde aangeslotene in lid 3 moet altijd expliciet aangeven hoe er gemeten gaat worden! Is dit een juiste interpretatie? En wat als dit niet gebeurt?

Voorts vraagt Energie-Nederland zich af waarom bij AMvB regels gesteld moeten worden over de frequentie van facturen inzake het verbruik van elektriciteit en gas, zoals genoemd in lid 4 sub b.

Eenzijds is er een Voorstel Verbruikskosten energie in de maak, dat de minimumfrequentie regelt. Anderzijds is de frequentie van de facturatie afhankelijk van hetgeen de leverancier en de eindgebruiker afspreken.

In lid 4 sub e staat het begrip 'afnemer' genoemd. Het begrip 'afnemer' is echter niet in de begrippenlijst opgenomen.

3.8.11 Artikel 8.19-8.21 (Contract)

In deze artikelen worden de termen 'contract' en 'leveringsovereenkomst' door elkaar gebruikt. Consistentie hierbij is wenselijk en in lijn met het doel de Elektriciteitswet en de Gaswet te stroomlijnen. Daarbij heeft de term "leveringsovereenkomst" de voorkeur, ook in de naam van dit artikel (en artikel 8.20 en 8.21). De naam van artikel 8.19 dekt overigens niet de lading: in het artikel worden meer onderwerpen beschreven dan alleen de opzegging van de leveringsovereenkomst.

Bovendien wordt in deze artikelen het begrip 'afnemer' gebruikt. Het begrip 'afnemer' is echter niet in de begrippenlijst opgenomen.

Tot slot komt in deze artikelen het onderscheid tussen huishoudelijke eindafnemers en zakelijke eindafnemers niet naar voren. In de markt kennen zakelijke eindafnemers een hele andere wijze van contracteren en worden er andere producten aangeboden dan in de markt van huishoudelijke eindafnemers.

3.8.12 Artikel 8.22 (Toepasselijk recht)

Dit artikel is beleidsneutraal overgenomen. In de huidige tekst is abusievelijk geen tijdseenheid bepaald bij de hoeveelheid gas (10.000.000 m³ gas) genoemd in lid 4 onder b. Voorgesteld wordt om hier toe te voegen dat dit het volume per jaar betreft.

Voorts vraagt Energie-Nederland zich af of de regeling bij de Geschillencommissie onveranderd blijft. Dat is niet duidelijk op grond van de voorgestelde tekst.

3.9 Hoofdstuk 9 Codes

3.9.1 Algemeen

Uit hoofdstuk 4.2 van de Memorie van Toelichting blijkt, dat het in dit hoofdstuk gaat om bestaande bepalingen, die waar mogelijk zijn samengevoegd. De inhoudelijke aanpassing van de bepalingen uit dit hoofdstuk zal in de volgende fase van de wetgevingsagenda STROOM worden meegenomen. De reikwijdte en de totstandkomingsprocedure van de codes zouden ongemoeid gelaten zijn. Dat is echter niet het geval.

3.9.2 Artikel 9.2 (Inhoud TarievenCodes)

In lid 2 sub a en b wordt gesproken over een standaardaansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af wat een standaardaansluiting is. Die is in de begrippenlijst niet gedefinieerd.

3.9.3 Artikel 9.3 (Informatiecode)

Lid 2 sub b loopt niet.

Lid 2 sub b heeft blijkens de aanhef betrekking op aangesloten met een kleine aansluiting. Energie-Nederland vraagt zich af waarom er sub 2 van b nogmaals wordt verwezen naar aangesloten met een kleine aansluiting. Heeft sub 1 betrekking op alle aansluitingen?

3.9.4 Artikel 9.4 (Initiatiefrecht)

Op grond van dit artikel kunnen zowel de transmissiesysteembeheerder of ten minste een derde van het aantal overige systeembeheerders van elektriciteit of gas aan de gezamenlijke systeembeheerders verzoeken een voorstel te doen tot wijziging van de codes. Op grond van de vigerende wetgeving bestaat dit verzoekrecht voor zover bekend voor elektriciteit niet. Er is hier derhalve sprake van een uitbreiding van het initiatiefrecht, hetgeen een beleidsmatige wijziging inhoudt.

Indien het initiatiefrecht aan de kant van de systeembeheerders wordt aangevuld, zoals hiervoor genoemd, dan zou het ook gepast zijn het initiatiefrecht van representatieve organisaties hier te regelen en niet pas op te nemen in de volgende fase, zoals de Minister in zijn Beleidsbrief heeft aangegeven. Energie-Nederland pleit ervoor dit initiatiefrecht in deze herziening mee te nemen.

Opname van het initiatiefrecht voor representatieve organisaties is des te belangrijker nu representatieve organisaties op grond van artikel 11.7 alleen nog geacht worden belanghebbende te zijn bij een besluit niet zijnde een beschikking genomen op grond van deze wet. Met andere woorden, de rechtsbescherming van representatieve organisaties is danig beperkt. Dat is een verontrustende gedachte in een monopolistische markt. Dit klemt des te meer nu een representatieve organisatie alleen op grond van de Algemene wet bestuursrecht een rechtsmiddel kan indienen. Bij het indienen van een rechtsmiddel op grond van de Awb dient altijd eerst de belanghebbendheid aangetoond te worden. Dit kan bij bepaalde besluiten tot een ernstige vertraging van de rechtsgang leiden.

Ook hier blijkt, dat de bestaande bepalingen niet één op één zijn overgenomen. Onder de vigerende wet hebben representatieve organisaties de mogelijkheid tot het instellen van bezwaar en beroep tegen alle besluiten van ACM op grond van deze wet.

3.10 Hoofdstuk 10 Uitvoering en toezicht

3.10.1 Algemeen

De terminologie en inhoud van de bepalingen over uitvoering en toezicht door ACM zoals in het voorstel opgenomen, zijn niet op alle punten in overeenstemming met de Stroomlijningswet.

3.10.2 Artikel 10.8 (Bijzondere taken ACM uit verordeningen)

In dit artikel wordt de term 'groot- en kleinverbruikersniveau' aangehaald. Deze term wordt nergens

anders in de wet gebruikt en is niet in overeenstemming met de voorgestelde definities. Hetzelfde geldt voor het begrip productiecapaciteit.

3.11 Hoofdstuk 11 Overige bepalingen

3.11.1 Artikel 11.7 (Representatieve organisaties)

Voor opmerkingen met betrekking tot dit artikel verwijst Energie-Nederland naar hetgeen hierover is opgemerkt sub 3.9.4.